

Relació entre la ratio testosterona/cortisol i antecedents de maltractament infantil en adolescents amb TDAH

**Maria Betriu, Marta Llorens, Maria Barba, Jordi Torralbas, Lara
Urraca,
Susana Pujol, Diego Palao, Montserrat Pàmias, Javier Labad**

Hipòtesi hormonal dual

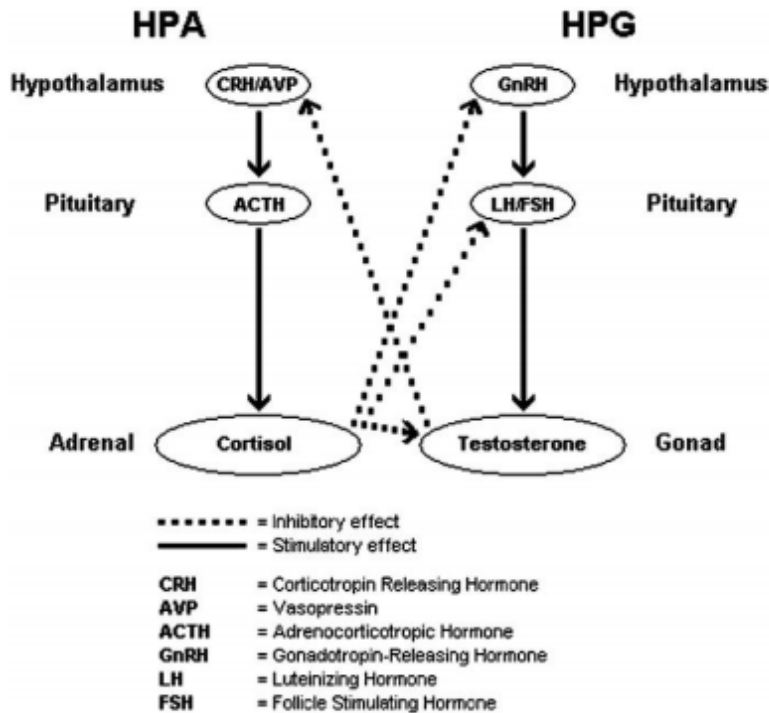

Fig. 1. The hypothalamic-pituitary-adrenal (HPA) and hypothalamic-pituitary-gonadal (HPG) axes; structures involved, hormonal cascades and their functional interrelations.

Hiperactivitat d'ambdós eixos
durant l'adolescència
ratio T/C baix → alt

TESTOSTERONA i AGRESSIVITAT:

- En animals clara relació positiva
- En humans relació més feble (sistemes de regulació més complexes)

CORTISOL i AGRESSIVITAT:

- Relació negativa (inhibició)

HIPÒTESI HORMONAL DUAL = NIVELLS ALTS TESTOSTERONA/ NIVELLS BAIXOS CORTISOL

- Testosterona depèn de cortisol
- Millor predictor que anàlisi d'ambdós per separat

Ratio Testosterona/Cortisol

Evidència científica:

Relació positiva entre Testosterona i Agressió, amb consistència major amb nivells baixos de Cortisol (*Dabbs et al. 1991*), (*Popma and colleagues 2007*).

No relació en Agressió Reactiva (*Geniole et al. 2011*)
inclòs en dones s'han analitzat nivells de cortisol alts (*Denson et al. 2013*).

Factors que poden dificultar que la relació sigui positiva:

- Complexitat conceptual de l'agressivitat
- Variables relacionades amb agressivitat:
  - Antecedents de maltractament infantil
  - Diagnòstic de TDAH

Agressivitat

COMPLEXITAT CONCEPTUAL DE L'AGRESSIVITAT:

“Comportament que pot causar dolor físic o psicològic a una tercera persona o bé el dany d’una entitat”

- Diferents tipus: oberta o encoberta, reactiva o proactiva, impulsiva o premeditada.
- Formes patològiques: Trastorn oposicionista desafiant, Trastorn de Conducta, Trastorn de Personalitat Antisocial, Psicopatia.

Maltractament infantil

Es relaciona amb agressivitat i activitat hormonal, és una variable complexa però crucial:

- S'afirma que està estretament associat amb el comportament de l'individu al llarg de la vida
- Més recerca en cortisol (en estrès crònic → nivells baixos) , sent la recerca de testosterona gairebé insignificant
- Pocs estudis d'avaluació ratio T/C:
  - Estudi longitudinal de noies amb experiències socials negatives primerenques es va observar un patró de nivells alts de testosterona i baixos en cortisol a una edat més precoç (*Ruttle et al. 2015*).

TDAH

El diagnòstic de TDAH pot ser un factor de risc afegit

Adolescents amb TDAH més fàcil que es perpetuï l'agressivitat interpersonal en comparació amb adults no afectes. (*Fang et al. 2010, Wymbs et al. 2012, 2016*).

La hipòtesi hormonal dual es podria beneficiar de ser valorada en població clínica

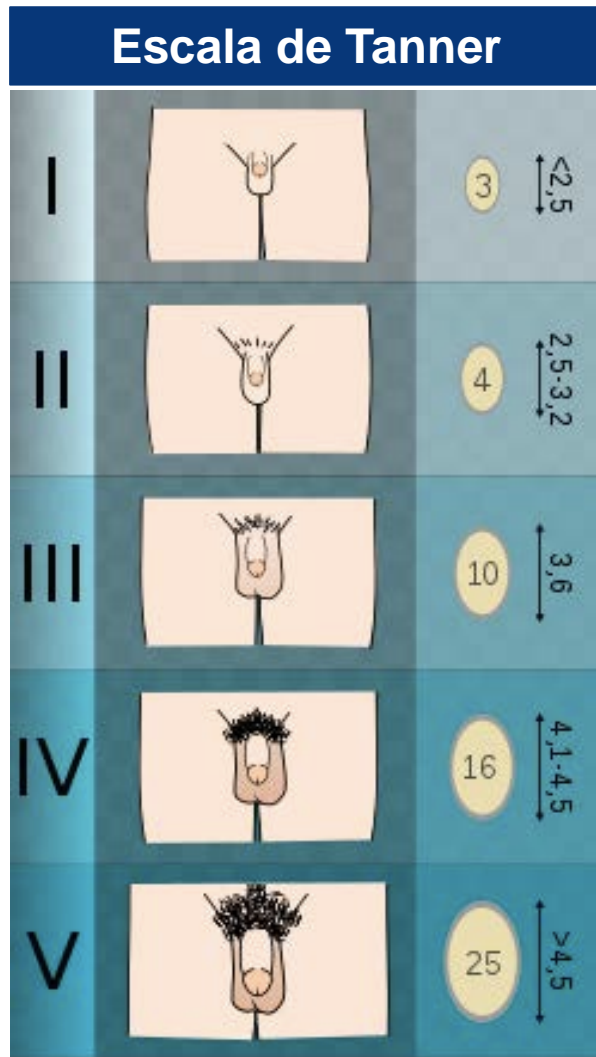
Estudi

55 adolescents
Gènere masculí
Edat 14-17 anys
Diagnòstic TDAH

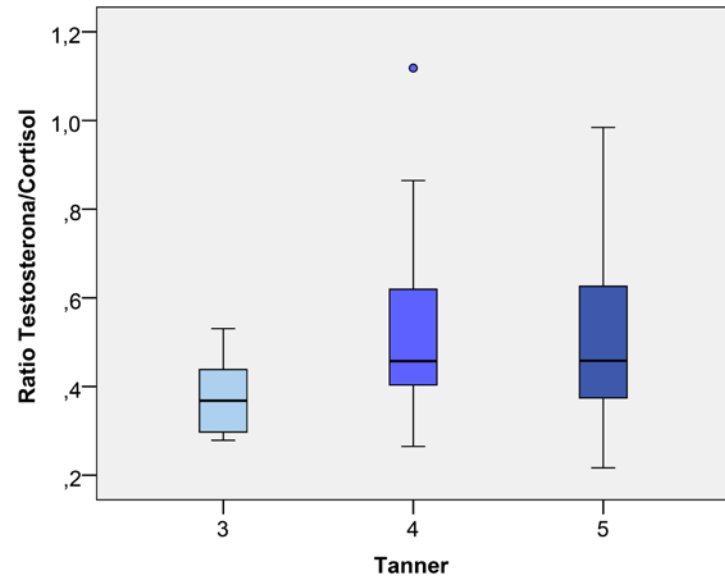
1. ADHD Rating Scale – Severitat TDAH
2. CTQ – Antecedents Maltractament Infantil
3. AS en dejú – Nivells Testosterona i Cortisol
4. Classificació estadi puberal (Tanner)

Mostra

Tanner	N
3	6
4	22
5	27
Total	55

Anàlisi

A. Relació ratio T/C, dimensions CTQ i severitat del TDAH en anàlisi estratificat per estadi puberal (Tanner 3-4 vs 5).

B. Regressió lineal múltiple: relació entre ratio T/C, dimensions del maltractament, severitat del TDAH i variables clíniques:

Tanner
Trastorn
ansietat/afectiu
Trastorn de conducta

Consum OH
QI estimat

Resultats

Correlacions (Spearman)

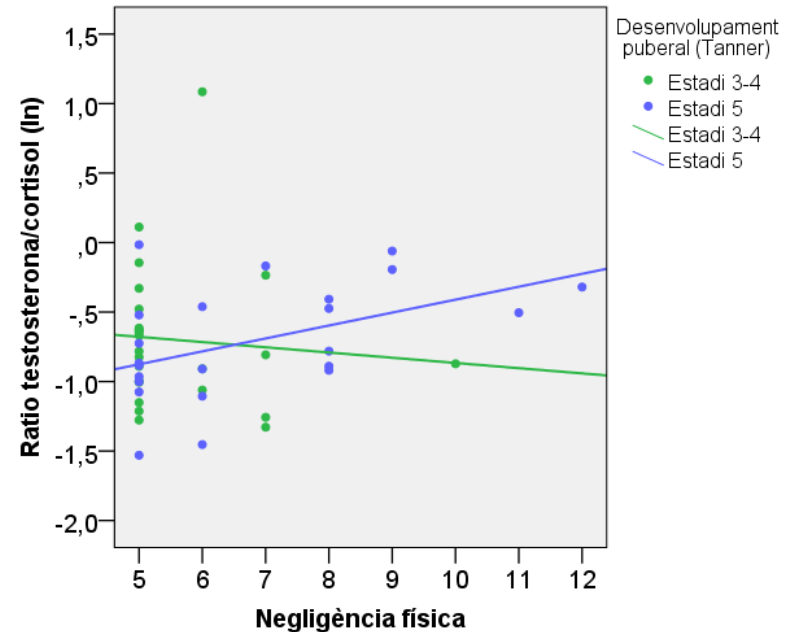
	Tanner 3-4			Tanner 5		
	Testosterona	Cortisol	Ratio testosterona/ cortisol	Testosterona	Cortisol	Ratio testosterona/ cortisol
Abús emocional	-.132	.169	-.166	-.223	-.404	.234
Abús físic	.064	.231	-.103	-.126	-.027	-.084
Abús sexual	-.087	.383	-.389	-.082	-.009	-.100
Negligència emocional	-.258	.122	-.238	.106	.034	.060
Negligència física	-.213	.120	-.184	.217	-,426*	,456*
ADHDRS - Puntuació inatenció	-.097	.190	-.204	,435*	-.002	.269
ADHDRS - Puntuació hiperactivitat	-.127	.052	-.031	.385	-.086	.319
ADHDRS - Puntuació total	-.149	.117	-.139	,461*	-.035	.313

*p<0.05

- A. De les dimensions de la CTQ, la negligència física es va associar amb la ratio T/C en adolescents amb Tanner 5.

Resultats

Regressió lineal múltiple		
	β	p
Tanner	-1,618	,048
Negligència física	-3,511	,044
QI estimat	,172	,288
Puntuació ADHDRS (total)	-,003	,986
Comorbiditat ansietat o t.afectiu	,224	,181
Trastorn conducta	-,164	,319
Consum d'alcohol	-,222	,210
Interacció Tanner x negligència física	4,825	,030

B. En la regressió lineal múltiple el ratio T/C es va associar negativament amb el Tanner i la negligència física, amb una interacció positiva entre el Tanner i la negligència física. La comorbiditat amb Trastorn de conducta, Trastorn ansietat/afectiu, Consum d'alcohol o severitat del TDAH no es va relacionar amb la ratio T/C.

Conclusions

El ratio T/C s'associa als antecedents de negligència física (amb una moderació per l'estadi puberal) però no a la comorbiditat o severitat del TDAH.